УДК 811.11
DOI https://doi.org/10.32782/2710-4656/2023.3/16

Загородня О. Ф.
Національна академія статистики, обліку та аудиту

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У XXI СТОЛІТТІ

Стаття стосується особливостей розвитку англійської мови у XXI столітті. Сьогодення характеризуються потужним розвитком світового співтовариства, що закономірно забезпечує поширення ділових та культурних контактів між країнами та народами. Головним завданням є стандартизація та уніфікація соціально-економічних відносин у світі, що вимагає формування спільної, глобальної мови міжнародного спілкування. Виконує роль такої мови – англійська. Англійська мова сьогодні набуває статусу мови міжнародного спілкування. Це мова міжнародного бізнесу – міжбанківських операцій, торгівлі та економічних транзакцій. Кожна сфера життєдіяльності сьогодні намагається залучити своїх працівників до активного навчання та використання англійської мови. Важко уявити сучасну людину без навичок говоріння англійською мовою. Однак, мова, як живий організм, постійно змінюється, вдосконалюється та набуває нових характеристик. Мета статті – визначення основних факторів, що каталізують розвиток англійської мови, а також аналіз функціонування сучасної англійської мови під впливом сучасних глобалізаційних процесів. Матеріалом дослідження є англомовні матеріали видань The New York Times, The Guardian, Daily Mail, BBC та інші, а також онлайн-словники, такі як «Oxford English Dictionary», «Collins English Dictionary».

Мова як соціальне явище є прямим рефлектором людських настроїв і поглядів в конкретному місці й в конкретному періоді історії, що віддеркалюють неологізми, що виконують номінативну, експресивну та емотивну функції. Вони є детермінантами мовної еволюції та відображенням актуальних культурних та суспільно-політичних тенденцій. Так, як англійська мова є однією із найпоширеніших мов світу, вона об'єднує 11 основних діалектів, які відрізняються від орфоепічної норми певними фонетичними, граматичними, та лексичними особливостями, кожен із діалектів має свій шлях розвитку. Англійська мова залишається мовою, яку найчастіше використовують в Інтернеті, як креативний, творчий, популярний, стислий засіб комунікації. Англійська використовується як глобальний засіб комунікації.

Ключові слова: *англійська мова, неологізм, діалект, глобальна мова, Інтернет.*

Постановка проблеми. Сучасні інтеграційні процеси характеризуються потужним розвитком світового співтовариства, що закономірно забезпечує поширення ділових та культурних контактів між країнами та народами. Головним завданням є стандартизація та уніфікація соціально-економічних відносин у світі, що вимагає формування спільної, глобальної мови міжнародного спілкування. Виконує роль такої мови – англійська. Англійська мова сьогодні набуває статусу мови міжнародного спілкування. Це мова міжнародного бізнесу – міжбанківських операцій, торгівлі та економічних транзакцій. Мультикорпорації та бізнеси-гіганти пропонують свої послуги також англійською. Кожна сфера життєдіяльності сьогодні намагається залучити своїх працівників до активного навчання та використання англійської мови. Важко уявити сучасну людину без навичок говоріння англійською мовою. Однак, мова, як живий організм, постійно змінюється, вдосконалюється та набуває нових характеристик.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженнями, що стосуються англійської мови, займалося багато лінгвістів. Так, Р. Філіпсон, Ф. Грін та Т. Річенто вивчали вагомість ролі англійської мови як lingua franca у світовому політико-економічному континуумі. Ю. Зацний вивчав способи збагачення англійської мови за рахунок інновацій у суспільно-політичній сфері, А. Меткалф проводив дослідження щодо інтенсивності виникнення нових слів у великих містах США, І. Левенсон аналізував вплив засобів масової інформації на виникнення нових англійських слів, В. Нарди вказував на вплив сучасного стану навколишнього середовища на англомовний словотвір. Однак, вважаємо за доцільне проаналізувати основні чинники впливу на розвиток англійської мови у XXI столітті, адже цьому питанню приділено недостатньо уваги.

Мета статті – визначення основних факторів, що каталізують розвиток англійської мови, а також аналіз функціонування сучасної англійської мови під впливом сучасних глобалізаційних процесів. Матеріалом дослідження є англомовні матеріали видань The New York Times, The Guardian, Daily Mail, BBC та інші, а також онлайн-словники, такі як «Oxford English Dictionary», «Collins English Dictionary».

Виклад основного матеріалу. За весь період культурно-історичного розвитку людства країни й народи потребували загального доступу до передових знань, а для цього необхідна всім зрозуміла мова. Як правило, мова найбільш численного чи впливового етносу ставала засобом комунікації на певній території. У XX ст. склалися обставини, які вивели англійську мову на перше місце у світовому лінгвістичному процесі. По-перше, це стало можливим завдяки воєнно-політичній потужності та економічному потенціалу англомовних країн. Саме це забезпечило активну діяльність носіїв англійської мови по всьому світі. Англійська стала першою міжнародною мовою, яка була не лише необхідною для комунікації, але й конкурентною перевагою на ринку праці та в бізнесі, адже глобальна економіка потребувала глобальної мови. По-друге, важливим став культурно-інформаційний фактор, адже медійні корпорації та масова культура зробили англійську мову ключем до інформаційних ресурсів та продуктів культури, які були значеннєвими в усьому світі. По-третє, англійська мова об'єктивно вважається простішою мовою, ніж її глобальні «конкуренти». Це єдина мова, якою спілкуються ті люди, для яких вона не рідна. Відповідно, англійська спростилась на фонетичному, лексичному, граматичному та стилістичному рівнях, а її лінгвістичні норми розширились [7, с. 97].

Рівень володіння англійською мовою серед дорослого населення практично можна розглядати як непрямий показник відкритості суспільства, тобто якщо дорослі навчилися спілкуватися англійською, то вони мають більше можливостей щодо трудової міжнародної мобільності та більш прогресивні погляди. У країнах, де рівень володіння англійською мовою нижче, дорослі, як правило, більш консервативні, ізольовані та схильні погоджуватися з нерівністю прав і доходів. Однак це не означає, що між володінням англійською мовою та прогресивністю суспільства наявний прямий причинно-наслідковий зв'язок. Швидше за все, існує велика вірогідність того, що збільшення відкритості та зменшення нерівності обумовлюються тими ж силами, які спонукають людей прийняти англійську мову як глобальний інструмент для здійснення комунікації. Володіння англійською мовою разом з інтернет-ресурсами надає людям доступ до світових, передових знань і технологій, уможливлює ведення бізнесу по всьому світі й дає змогу ділитися своїми ідеями з ширшою аудиторією. Більше половини з 10 мільйонів найбільш відвідуваних веб-сайтів в Інтернеті послуговується англійською мовою. Передові дослідження та інновації у галузі технологій майже завжди вимагають певного знання мови. Інтернет-ресурси надають людям більше можливостей щодо прояву себе в англомовному просторі [12].

Мова як соціальне явище є прямим рефлектором людських настроїв і поглядів в конкретному місці й в конкретному періоді історії. Зокрема нагальна потреба соціуму в оперуванні новими поняттями та концептами актуалізує проблеми номінації та неології [8].

Вважаємо, що найбільш гнучким є лексико-семантичний рівень, де найменшою одиницею виступає лексема.

Неологізми виконують низку важливих функцій у мові та мовленні. Поперше, неологічним лексичним одиницям властива номінативна функція, тобто функція іменування нових предметів, явищ і понять. Цікаво, що неологізмів, які виконують виключно номінативну функцію, небагато, оскільки вони певною мірою виконують ще й експресивну та емотивну функції завдяки своєму новаторському характеру. Інакше кажучи, неологізм поєднує у собі формальну номінацію та суб'єктивне ставлення мовця. По-друге, неологізми виконують компресивно-інформативну роль, суть якої полягає в заключенні певного об'єму інформації в порівняно малій словоформі. По-третє, неологічні одиниці виконують діагностичну функцію, тобто вони виступають у ролі своєрідного лакмусового папірця певного періоду, розкриваючи особливості мови, її стан та менталітет носіїв у конкретний відрізок часу [8, с. 11].

Усі нові одиниці починають своє життя як оказіональні, оскільки виникають саме в конкретному випадку мовлення, тому термін «оказіональне слово» може констатувати лише результат, той факт, що слово виникло в мовленні, але не закріпилося в мові [5, с. 14]. Тим самим, інноваційні одиниці спілкування наповнюють саме периферійну зону словникового складу. Тільки-но з'явившись, мовна одиниця втягується у вир своєрідних «перегонів», де у ролі фінішу виступає ядро мовної системи. Коли вона досягає ядерних

меж, відбувається її узуалізація. Зайнявши ядерне положення, вона не набуває абсолютної стійкості, напроти, коли вона досягає «вершин», їй загрожує деактуалізація, що поведе її зворотним шляхом – до найвіддаленіших куточків англомовного мультиверсума, де слова вже не функціонують в реальному світі. Проте, вказаний шлях є гіпотетичною моделлю реалізації напрямку неологічного потоку. Кожна інновація має свій унікальний путь, що корелюється насамперед екстралінгвальними чинниками [3, с. 184].

Вважаємо, що поява нових одиниць в англійській мові спричинена:

1. Екстралінгвальними факторами.
2. Внутрішньо-мовними чинниками.

Оксфордський словник англійської мови постійно долучає нові слова з різних культур та народів.

Гарним прикладом запозичення з японської є слово emoji. Уперше його було процитовано в газеті ще в 1997 році, але до словника воно потрапило лише у 2013 році. Вже до 2014 року використання слова emoji зросло втричі, навіть перевищивши частоту вживання популярних на той час слів refugee та lumbersexual. За редакції 2015 року Оксфордський словник охопив деякі філіппінські слова, як-от gimmick (проводити вечір із друзями), запозичення з іспанської (estafa у значенні шахрайство) та тагальської (barkada – компанія товаришів) мов [10].

Н. Луцик, у своїй науковій праці говорить, що в англійській мові відсоток запозичень значно вищий, ніж у багатьох інших мовах. Це пояснюється тим, що англійська мова більше, ніж будь-яка інша, мала можливість запозичувати іншомовні слова внаслідок політичних і тривалих соціокультурних відносин упродовж XI–XIX ст. Загарбники, що змінювали один одного на Британських островах, приносили свою культуру і мову, які адаптувалися до нових умов і згодом увійшли у вжиток. Згодом, унаслідок торговельної експансії і колонізаторської активності самих англійців, мова поповнювалася новими словами та виразами. Така тісна взаємодія різних мов спричинила еволюцію словника англійської мови, в якому в процесі розвитку з'явилися запозичення з 50 мов світу. Запозичені лексичні одиниці становлять майже 70% словникового складу англійської мови. Хоча варто зазначити, що інтенсивність притоку запозичених слів у різні періоди різна [6].

Відповідно до ступеня засвоєння запозичення поділяються на:

1) повністю засвоєні – слова, які відповідають усім морфологічним, фонетичним та орфографічним нормам мови-реципієнта. Їх уживають уже як свої, а не іншомовні слова. Наприклад: travel (My mother won't travel), street (Not too far away, I found a street with some shops and, thankfully, a cafe).

2) частково засвоєні – слова, які залишились іншомовними відповідно до своєї вимови, правопису і граматичних форм та не мають англійського відповідника. Наприклад: analysis (In the final analysis, the scientific estimate of the intensity of light, for example, is rooted ...); hidalgo (But in the small towns of Castile the local hidalgo was no more...) [6].

Найяскравішим прикладом появи неологізмів в англійській мові демонструє час пандемії. Так, такі слова як Covid-19, quarantine, stay-at-home та багато інших пройшли усі етапи розвитку та стали активно використовуватися у мові.

Неологізми є детермінантами мовної еволюції та відображенням актуальних культурних та суспільно-політичних тенденцій. Основна проблематика новотворів пов'язана з амбівалентністю більшості їхніх лексичних особливостей, зокрема з власне визначенням поняття неологізму, їхньою класифікацією та виокремленням основних функцій [8, с. 11].

Загальновідомим є той факт, що англійська мова є однією із найпоширеніших мов світу. Вона є рідною мовою для 380 мільйонів людей, і ще близько 1,5 мільярда володіють англійською як іноземною мовою. З огляду на це, існують різні варіанти англійської мови, її діалекти. Діалект, у вузькому розумінні, це різновид певної мови, що відрізняється від інших варіантів тієї ж мови, має певні граматичні та лексичні особливості. Акцент, в свою чергу, стосується лише особливостей у вимові [1].

До основних англійських діалектів відносять:

1. Аристократичний (Posh English)
2. Уельський (Welsh English)
3. Шотландський (Scottish English)
4. Ліверпульський (Liverpool English)
5. Кокні (Cockney English)
6. Ірландський (Irish English)
7. Американський (American English)
8. Південно-американський (Southern US English)
9. Нью-Йоркський (NY English)
10. Австралійський (Australian English)
11. Канадський (Canadian English) [2].

Вважаємо, що всі діалекти відрізняються від орфоепічної норми певними фонетичними, граматичними, та лексичними особливостями, кожен із діалектів має свій шлях розвитку.

Щодо поняття «самоорганізації» сучасної англійської мови, то варто розглядати питання

збалансованності процесу зростання її конституентного складу. Так, за метафорою деяких лінгвістів, словниковий склад можна представити у вигляді кулі, що має ядро, периферію та «зону трансформацій» – прошарок, що їх розмежовує та водночас об'єднує. При цьому головною функцією синергологічної системи постає реалізація системоутворюючого фактору, роль якого зводиться до синхронізації системної єдності і забезпечення її стійкості [4, с. 238].

Якщо характеризувати англійську мову з приводу поділу на

1) англійську як рідну мову – English as a Native Language (країни: Австралія, Канада, Нова Зеландія, Велика Британія, Сполучені Штати Америки);

2) англійську як офіційну мову – English as the Second Language (країни, де англійська мова є другою (але не рідною), і використовується як офіційний засіб внутрішньодержавного та міжособистісного спілкування);

3) англійську як іноземну мову – English as a Foreign Language (країни, в яких англійська мова вивчається як іноземна у закладах освіти), то потрібно констатувати, що англійська мова у кожній окремій країні віддзеркалює усі суспільні процеси, є своєрідним живим організмом і через лексичні засоби відображає суспільну свідомість кожного народу та нації.

Варто звернути увагу на зв'язок Інтернету та англійської мови. Сьогодні важко уявити вивчення англійської без інтернет-технологій. З'явилося поняття інтернет-англійської мови.

Більшість користувачів Інтернету, як правило, молоді люди, які мають великий творчий потенціал. Інтернет-англійська кожного року в середньому збагачується на 500 слів. Оксфордський словник колись хотів охопити ці нові слова, однак, цього не вдалося зробити через швидкий розвиток мови. В Інтернет-англійській багато слів наділено метафоричним сенсом. Наприклад, первісний зміст слова «window» – це «opening in the wall or roof of a building, car, etc. to let in light and often air», але воно використовується метафорично в Інтернет-англійській для позначення «one of the different work areas on a computer screen», наприклад, Windows 98, Windows 2000. Слово «Virus», означало «a simple living thing that is smaller than a bacterium and can enter your body and make you sick», тепер вказує на програму, яка входить в ваш комп'ютер і пошкоджує або знищує матеріальний субстрат інформації, яку ви зберегли. Типові приклади, що ілюструють це: «memory», «mouse», «navigator», «firewall», «Internet Explorer» та «hit» [9].

Час Інтернету вимагає швидкості у спілкуванні, тому повідомлення повинні бути стислі та змістовні, що передбачає активне використання абревіатури та скорочень, наприклад, FYI (fir your information), IMHO (in my humble opinion), 4u – for you та багато інших. Інтернет дає можливість користуватися англійською тим, хто її також і не знає.

Висновки. Англійська мова сьогодні – найпопулярніша мова світу, що активно розвивається та втілює в собі усі світові процеси життєдіяльності людства. Завдяки неологізмам відбувається осмислення нового, а діалектизми дають змогу прослідкувати використання мови кожним народом. Англійська мова залишається мовою, яку найчастіше використовують в мережі, як креативний, творчий, популярний, стислий засіб комунікації. Англійська використовується як глобальний засіб комунікації. Вона важлива як для особистісного розвитку людини, так і для вирішення питань на міжнародному рівнях.

Перспектива подальших досліджень передбачає детальне вивчення взаємозалежності Інтернету та англійської мови для ефективного її вивчення.

Список літератури:

1. Бондар А. В. Діалектичне розмаїття англійської мови. URL : http://elar.khmnu.edu.ua/bitstream/123456789/9689/4/182-709-PB-66-68.pdf.

2. Гаврик Т. П. Основні діалекти англійської мови. EnglishStudent. URL : https://englishstudent.net/blog/2017/10/13/osnovni-dialekti-anglijskoi-movi/.

3. Гармаш О. Л. Збалансованність процесу поповнення словникового складу сучасної англійської мови. *Вісник Мелітопольского державного педагогічного університету ім. Б.Хмельницького.* Мелітополь, 2008. № 1. С. 183–191.

4. Гармаш О. Л. Словотвір як синергетична операційна інтрасистема словникового складу сучасної англійської мови. *Філологічні студії.* Луцьк, 2007. № 1–2. С. 235–242.

5. Зацний Ю. А. Розвиток словникового складу сучасної англійської мови. Запоріжжя: Запорізький ун-т, 1998. 429 с.

6. Луцик Н. З. Запозичення як один із найбільш продуктивних шляхів збагачення словникового складу англійської мови. URL : https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/4046/1/Lutsyk.pdf.

7. Панасенко Є. О. Англійська мова як lingua franca та її роль у сучасних світових політико-економічних процесах. *Держава та регіони.* Серія: Державне управління, 2019 р., № 3 (67), С. 96–103.

8. Пандемійна лексична інноватика англійської мови: особливості творення та функціонування. URL : https://science.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/6/2021/04/korona.pdf.
9. Свиридюк Л. Особливості інтернет-англійської мови. URL : https://naub.oa.edu.ua/2013/osoblyvosti-internet-anhlijskoji-movy/.
10. Сисоєва І. А., Кириченко О. А. Характер запозичень в англійській мові, що увійшли до оксфордського словника за останні десятиліття. URL : https://core.ac.uk/download/pdf/231761103.pdf.
11. Collins. URL : https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english
12. EF EPI. EF English Proficiency Index. URL : https://www.ef.com/wwru/epi.
13. Oxford Learner's Dictionaries. URL : https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/.

Zahorodnia O. F. TENDENCIES IN THE DEVELOPMENT OF THE ENGLISH LANGUAGE IN THE XXI CENTURY

The article deals with the development peculiarities about the English language in the XXI century. Nowadays is characterized by the powerful development of the world community, which naturally ensures the spread of business and cultural contacts between countries and peoples. The main task is the standardization and unification of socio-economic relations in the world, which requires the formation of a common, global language of international communication. English has the role of such a language. Today, the English language acquires the status of the language of international communication. It is the language of international business - interbank operations, trade and economic transactions. Every sphere of life is trying to involve its employees in active learning and use of English. It is hard to imagine a modern person without English speaking skills. However, language, like a living organism, constantly changes, improves and acquires new characteristics. The purpose of the article is to identify the main factors that catalyze the development of the English language, as well as to analyze the functioning of the English language under the influence of modern globalization processes. The research material is English-language materials from The New York Times, The Guardian, Daily Mail, BBC, and others, as well as online dictionaries such as "Oxford English Dictionary", "Collins English Dictionary".

Language as a social phenomenon is a direct reflector of human moods and views in a specific place and in a specific historical part mirrored by neologisms with nominative, expressive, and emotional functions. They are determinants of language evolution and a reflection of current cultural and socio-political trends. As the English language is one of the most widespread languages in the world, it unites 11 main dialects, which differ from the orthoepic norm by certain phonetic, grammatical, and lexical features, each of the dialects has its own path of development. English remains the language most often used on the Internet as a creative, popular and global means of communication.

Key words: *the English language, neologism, dialect, global language, Internet.*